

แนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก*

Approaches to Enhancing Social Innovation in Small Secondary School

มักชรี ตุนชัยภูมิ, เสาวณี สิริสุขศิลป์ และประกฤติยา ทักชโน
Matchuree Toonchaiyaphum, Saowanee Sirisooksilp and Prakittiya Tuksino
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: toonchaiyaphum.m@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 2) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน เริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 แห่ง จากโมเดลสมมติฐาน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 240 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนคือผู้บริหาร และครู รวมทั้งสิ้น 480 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.96 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Mplus ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง ต่อด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีนวัตกรรมทางสังคมที่โดดเด่น จำนวน 3 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือการเก็บข้อมูลคือ แบบศึกษาเอกสาร แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบนวัตกรรมทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตาม

*ได้รับบทความ: 9 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 24 พฤษภาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 5 กันยายน 2565
Received: February 9, 2022; Revised: May 24, 2022; Accepted: September 5, 2022

เกณฑ์ ดังนี้ $\chi^2 = 112.852$, Df = 91, P-Value = 0.0601, RMSEA = 0.014, SRMR = 0.014, CFI = 0.999, TLI = 0.998

2. แนวทางเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กคือ การส่งเสริมสถานศึกษาให้มีผลิตผลเชิงรูปธรรมที่มีความแปลกใหม่ ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่สังคม ส่งเสริมสถานศึกษาใช้พื้นที่ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยแนวทางดังกล่าวมีผลการประเมินความถูกต้องความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางสังคม; โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก; การวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยัน

Abstract

The objectives of this research were: 1) study the factors affecting social innovation in small secondary schools, 2) examine the consistency of A Structure Equation Model of Factors Affecting Social Innovation in Small Secondary Schools. Direct, indirect, and total influence, 3) study the approaches to enhancing Social Innovation in Small Secondary Schools. The research has been mixed method approach. Research methodology starting from Quantitative research 20 as much as the sample from the hypothetical model was used. Therefore, the sample was 240 small secondary schools. The informants for each school were administrators and teachers. A total of 480 respondents were included by multistage randomization. The instrument used was a questionnaire with Index of Consistency (IOC) is between 0.67-1.00 reliability value of 0.96 (Cronbach's Alpha Coefficient), a semi-structured interview. And an in-depth interview Data were analyzed using the Mplus statistical program, descriptive statistics, and reference statistics. Followed by qualitative research using a sample of 3 small secondary schools with outstanding social innovations by selective selection. Key informants consisted of administrators, teachers, and school committees. Data were collected by studying school information and interviewing informants. Data collection tools are document study form Record form and in-depth interview form Analyze the data by content analysis.

The results showed that:

1. The Confirmatory Factors of Social Innovation in Small Secondary Schools by the research showed a goodness-of-fit with statistical data as follows: $\chi^2 = 112.852$, Df =

91, P-Value = 0.0601, RMSEA = 0.014, SRMR = 0.014, CFI = 0.999, TLI = 0.998.

2. Approaches to enhancing Social Innovation in Small Secondary Schools found that: Promotion of educational institutions to have concrete products that are innovative. Promote operations in accordance with the needs of society Use the school as a base to drive innovation to society. And promoting educational institutions to use community areas as a base to improve the quality of education of students. The results of the assessment of accuracy, suitability, feasibility, and usefulness. Overall, it's at the highest level.

Keywords: Social Innovation; Small Secondary School; confirmatory factor analysis

1. บทนำ

การศึกษาประเทศไทยยุค 4.0 มุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้นรวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การศึกษา 4.0 จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนตามความสนใจรายบุคคลและเป็นทีมด้วยทักษะการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ โดยนำองค์ความรู้ความสามารถในการคิดและเทคโนโลยีมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรมเพื่อให้ออกแบบ ผลิต พัฒนา และต่อยอดผลผลิตหรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าและใช้ประโยชน์ได้จริง (ธนภัทร จันทรเจริญ, 2562, หน้า 216-229) นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นมาจากองค์ความรู้หรือความคิดสร้างสรรค์และสามารถเกิดขึ้นได้จริง

พร้อมกับสร้างประโยชน์ให้กับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งนวัตกรรมเองนั้นจะเป็นเหมือนฟันเฟืองที่ช่วยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเดิมที่มีอยู่ให้พัฒนายิ่งขึ้นและยังช่วยสนับสนุนให้เกิดธุรกิจใหม่เพื่อสร้างมูลค่าให้กับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)

นอกจากมุมมองทางด้านเศรษฐกิจแล้ว การจะพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนนั้น ยังต้องพัฒนารากฐานที่สำคัญทางสังคมให้แข็งแรงอีกด้วย เพราะทั้งสองปัจจัยนั้นต้องถูกพัฒนาควบคู่กันให้เกิดความสมดุล การพัฒนาสังคมเองก็จำเป็นต้องใช้กระบวนการและวิธีการใหม่เพื่อให้ตอบโจทย์ปัญหาทางสังคมให้ดียิ่งขึ้น กลไกที่ทำให้เกิดกระบวนการการแก้ปัญหาดังกล่าวคือการสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ทางสังคม นวัตกรรมทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาจากความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ หรือรูปแบบการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับเพื่อแก้ไขและตอบสนองต่อปัญหาทางสังคม นอกจากนี้ยังต้องสามารถที่จะแพร่กระจายไปยังสังคมอื่นๆ นวัตกรรมทางสังคมนั้นจะต้องมีองค์

ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ มีความใหม่และตรงตามความต้องการของสังคม เกิดขึ้นได้จริงและสามารถแพร่กระจายไปสู่สังคมได้และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562)

จะเห็นว่าการพัฒนารากฐานทางสังคมให้เข้มแข็งนั้นการพัฒนาเยาวชนโดยระบบการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น (ประเวศ วะสี, 2556) แต่ในระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยและมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดกลางเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างไม่คุ้มค่าจากการที่รัฐต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นงบบุคลากร ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายประจำ ทำให้งบประมาณสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีน้อยและจำนวนสถานศึกษาที่มีมาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งผลให้คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในเขตเมืองและชนบท ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชนมีความแตกต่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในการเข้าถึงการศึกษาที่ดี

และมีคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเป็นสถานศึกษาของรัฐ ยิ่งทำให้โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชนมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น แม้ว่าผลการดำเนินงานจะชี้ให้เห็นว่าประชาชนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษามากขึ้นแต่ก็เป็นโอกาสที่ได้บนฐานของคุณภาพที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การสร้าง ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษานั้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาการสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้และนวัตกรรมของคนทุกกลุ่มรวมถึงระบบการติดตามสนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ สามารถนำนวัตกรรมทางสังคมเข้ามาเพื่อช่วยในการแก้ปัญหา ดังกล่าวได้ เช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งที่ใช้นวัตกรรมทางสังคมพยายามคิดค้นพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาที่

แปลกใหม่แตกต่างและเหมาะสมกับความต้องการสภาพบริบทของชุมชนท้องถิ่นสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อให้เกิดคุณภาพได้มาตรฐานสร้างความแตกต่างโดดเด่นจนประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดีของโรงเรียนชุมชนและสังคมอื่น (ธนากร ศรีวิพัฒน์, 2561)

จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานวิจัยของ European Commission (2013); TEPSIE (2014); Frank Moulaert (2017) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2562) อีกทั้งจากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า นวัตกรรมทางสังคมมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความแปลกใหม่ของผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบ 2) ตรงตามความต้องการของสังคม 3) แพร่กระจาย นวัตกรรมสู่สังคม และ 4) การเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาจนนำไปสู่การเสริมสร้างให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมโดยใช้แนวคิดการปฏิบัติงานในระบบ Objectives and key results (OKRs) ซึ่งเป็นการตั้งเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกันทั้งองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์หลัก (objectives)

ซึ่งเป็นการบอกจุดมุ่งหมายขององค์กรในระดับต่างๆ และมีผลลัพธ์หลัก (Key results) คือ วิธีการทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยการกำหนดค่าความสำเร็จที่ทำให้เป้าหมายบรรลุผล บุคลากรทุกคนจะได้ทราบวิธีการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรในทิศทางเดียวกันซึ่งจะทำให้องค์กรก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริม นวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยรูปแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มจากการวิจัยเชิงปริมาณ ต่อด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยเป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,175 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดอัตราส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างกับ

พารามิเตอร์หรือตัวแปรในการวิเคราะห์โดยสถิติขั้นสูงเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยใช้อัตราส่วนระหว่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์คือ 20 : 1 (Hair et al., 2010) มีจำนวนพารามิเตอร์ 12 พารามิเตอร์ได้กลุ่มตัวอย่าง 240 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารและครู โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็นโรงเรียนละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามนวัตกรรมการสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 นำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Hair et al., 2010) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนโดยใช้ Google form โดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทำหนังสือไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดดำเนินการตอบแบบสอบถามออนไลน์ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์

หลังจากที่ได้รับหนังสือแจ้ง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 480 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Mplus ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอ้างอิง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 16.0 สำหรับการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติอ้างอิง เพื่อหาค่า Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งควรจะมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < .05$) และค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 จึงจะเหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (สุวิมล ติรภานันท์, 2553) และใช้โปรแกรม Mplus 7.0 สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน (ประภฤติยา ทักษิโณ, 2559) ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics: χ^2) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square: χ^2/d) ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative of Fit Index: CF1) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Tucker-Lewis Index: TL) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (Standardized

Root Mean Square-Residual: SRMR) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.07 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ขององค์ประกอบย่อยต้องมีค่าน้ำหนักตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงใช้เกณฑ์ในการเลือกคือ 1) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เปิดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาและมีวัฒนธรรมทางสังคมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้รับรางวัลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางสังคมในระดับชาติ และ 3) เป็นที่ยอมรับของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบศึกษาเอกสาร แบบบันทึกและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จัดทำเป็นแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดแบบ OKRs (Objectives and Key Results) ของ John Doer

(2018) ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์ย่อย ผลลัพธ์หลัก วิธีการปฏิบัติและการประเมินผลหรือหลักฐานร่องรอย จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ประเมินคุณภาพของแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบประเมินคุณภาพแนวทาง

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ระยะ และนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

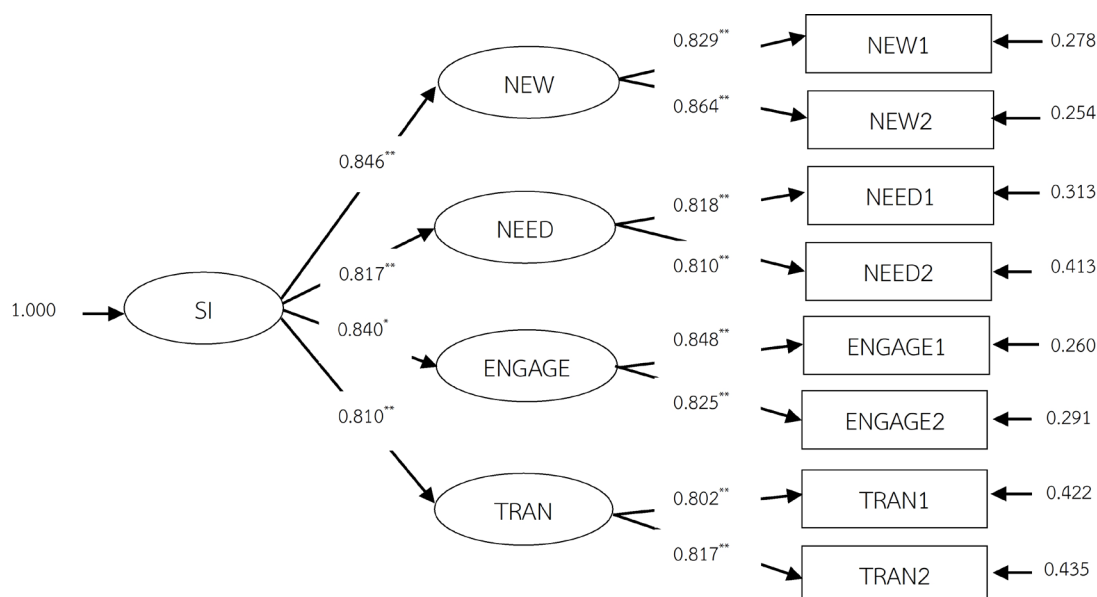
1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของวัฒนธรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันผู้วิจัยได้ตรวจสอบเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูล โดยพิจารณาจากค่า Bartlett's Test of Sphericity ซึ่งมีค่าเท่ากับ 21893.938 ($P < 0.00$) แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) เท่ากับ 0.966 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันดังแสดงผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในตารางที่ 1 และภาพที่ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของ
นวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ	R ²
ความแปลกใหม่ของผลิตผลเชิงรูปธรรม (NEW)	0.846**	0.012	-	0.784
การสร้างสิ่งใหม่ (NEW1)	0.829**	0.011	0.112	0.798
การนำสิ่งใหม่ไปใช้ประโยชน์(NEW2)	0.864**	0.013	0.214	0.782
ตอบสนองความต้องการของสังคม (NEED)	0.817**	0.011	-	0.691
การสอดคล้องกับบริบทของสังคม (NEED1)	0.818**	0.011	0.275	0.691
การเป็นไปตามความต้องการของสังคม (NEED2)	0.810**	0.011	0.187	0.773
การแพร่กระจายนวัตกรรม (ENGAGE)	0.840**	0.011	-	0.702
การถ่ายทอดนวัตกรรม (ENGAGE1)	0.848**	0.011	0.082	0.687
การยอมรับนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ (ENGAGE2)	0.825**	0.011	0.066	0.779
การเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม (TRAN)	0.810**	0.009	-	0.725
การที่สังคมแตกต่างจากเดิมในทางที่ดี (TRAN1)	0.802**	0.010	0.236	0.786
การเป็นประโยชน์ต่อสังคม (TRAN2)	0.817**	0.009	0.275	0.770
(X ²) = 112.852, df = 91, P-Value = 0.060, TLI = 0.998, CFI = 0.999, RMSEA = 0.014, SRMR = 0.014				

** p < 0.01

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

จากนั้นสามารถลำดับองค์ประกอบของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

องค์ประกอบ	คะแนนมาตรฐาน (Factor Loading)
ความแปลกใหม่ของผลิตภัณฑ์เชิงรูปธรรม (NEW)	0.846**
การแพร่กระจายนวัตกรรม (ENGAGE)	0.840**
ตอบสนองความต้องการของสังคม (NEED)	0.817**
การเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม (TRAN)	0.810**

จากตารางที่ 1, 2 และแผนภูมิที่ 1 พบว่านวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบย่อยมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบย่อยสูงกว่า 0.30 ทุกค่าโดยมีค่าตั้งแต่ 0.810-0.864 และมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าซึ่งองค์ประกอบย่อยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1-2 เป็นองค์

ประกอบย่อยขององค์ประกอบความแปลกใหม่ของ
ผลิตผลเชิงรูปธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่
ระหว่าง 0.829-0.864 องค์ประกอบที่ 3-4 เป็น
องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบตอบสนอง
ความต้องการของสังคมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
อยู่ระหว่าง 0.810-0.818 องค์ประกอบที่ 5-6 เป็น
องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการแพร่
กระจายนวัตกรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่
ระหว่าง 0.825-0.848 องค์ประกอบที่ 7-8 เป็น
องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบการ
เปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
อยู่ระหว่าง 0.802-0.817

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับสองของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อทดสอบความสอดคล้อง
ของโมเดลการวัด ปรากฏว่า โมเดลนวัตกรรมทาง
สังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความ
สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีค่า
ไค-สแควร์ (X^2) เท่ากับ 112.852 ที่องศาอิสระ
(df) เท่ากับ 91 มีค่า P-Value เท่ากับ 0.060
ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดัชนีวัดระดับ
ความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.999
มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ
(TLI) เท่ากับ 0.998 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ย
กำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR)
เท่ากับ 0.014 และมีค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลัง
ของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA)
เท่ากับ 0.014 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ประภคยา
ทักษิณ, 2559) โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4
องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.810-0.846

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียง
ลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้
องค์ประกอบความแปลกใหม่ของผลิตผลเชิง
รูปธรรม การแพร่กระจายนวัตกรรมตอบสนอง
ความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงที่ดีใน
สังคม ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.846,
0.840, 0.817 และ 0.810 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละ
องค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบ
รวมนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 78.40, 70.20, 69.10
และ 72.50 ตามลำดับ นั่นคือองค์ประกอบความ
แปลกใหม่ของผลิตผลเชิงรูปธรรม มีน้ำหนักของ
ความสำคัญมากที่สุดในการอธิบายนวัตกรรมทาง
สังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในขณะที่
องค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคมมีน้ำหนัก
ของความสำคัญน้อยที่สุดในการอธิบายนวัตกรรม
ทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริม
นวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด
เล็ก จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า โมเดลการ
วิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ โดยเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
จากมากไปน้อย คือ ความแปลกใหม่ของผลิตผล
เชิงรูปธรรม การแพร่กระจายนวัตกรรมตอบสนอง
ความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงที่ดีใน
สังคม ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรดังกล่าวมาเป็นประเด็น
ในการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศในโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีนวัตกรรมทางสังคมที่
โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ
จำนวน 3 แห่ง เพื่อร่างแนวทาง โดยการสัมภาษณ์

เชิงลึกผู้บริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียน และการสังเกตบริบททั่วไปที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางสังคม แล้วทำการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดทำร่างแนวทางเสริมสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ระบบการบริหารผลงานยุคใหม่ด้วยแนวคิดแบบ “Objectives & Key Results: OKRs” (Doer, 2018) ซึ่งเป็นกรอบการคิดเชิงระบบและความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกัน ในการดำเนินงานที่สามารถวัดได้ เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กไปข้างหน้า โดยต้องกำหนดทิศทางของโรงเรียนที่จะมุ่งไปอย่างถูกต้อง ประกอบด้วย หลักการ 1 วัตถุประสงค์หลัก 4 วัตถุประสงค์ย่อย 8 ผลลัพธ์ที่สำคัญ 9 วิธีการปฏิบัติ และ 7 การประเมินผล/หลักฐานร่องรอย จากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพแนวทางในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กพบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่า

$\chi^2 = 112.852$, $Df = 91$, $P\text{-Value} = 0.0601$, $RMSEA = 0.014$, $SRMR = 0.014$, $CFI = 0.999$, $TLI = 0.998$ ซึ่งค่าสถิติเหล่านี้ผ่านตามเกณฑ์แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเงื่อนไขระดับการยอมรับจะเห็นว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานสูงที่สุด ได้แก่ ความแปลกใหม่ของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากว่าหัวใจสำคัญของนวัตกรรมทางสังคมอยู่ที่ผลลัพธ์ของนวัตกรรมทางสังคมซึ่งในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม นวัตกรรมความแปลกใหม่ของผลิตภัณฑ์นวัตกรรมจึงมีความเกี่ยวเนื่องกับชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านกระบวนการความร่วมมือของคนในสังคมนั้นๆ เองและผ่านปฏิบัติการทางสังคมที่ต้องมีความยืดหยุ่น เปิดกว้าง มีพลวัตในกระบวนการปฏิบัติที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทและปฏิบัติซ้ำ กระทั่งกลายเป็นกิจวัตรของคนในสังคม ก่อเกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านวัตกรรมทางสังคม คือ สังคมที่ดำรงด้วยวิถีใหม่ เป็นสังคมที่ตอบสนองความต้องการของผู้คนและแก้ปัญหาในสังคมได้ดีกว่าวิธีการเดิมๆ ที่สำคัญคือเป็นนวัตกรรมที่มีผู้คนในสังคมเป็นพันธมิตรและเป็นองค์ประกอบหลัก อาจมีนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเปลี่ยนแปลงหรืออาจไม่มีก็ได้ เช่น นวัตกรรมแบบเปิด (open innovation) โดย Henry Chesbrough (2019) ซึ่งเป็นแนวคิดที่อธิบายถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบใหม่ที่มีพื้นฐานอยู่บนการไหลเวียนของข้อมูล

และแนวคิด (ideas) แบบเปิดและไม่จำกัดผ่านแผนกและองค์กร ซึ่งด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การ “เปิด” นี้กว้างขึ้น การสื่อสารแบบดิจิทัลจึงเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกให้การส่งต่อข้อมูลอย่างไม่จำกัดเป็นไปอย่างง่ายดายและราบรื่น แต่การที่ผู้คนให้ความร่วมมือในการแบ่งปันข้อมูลและแนวคิดซึ่งกันเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดนวัตกรรมทางสังคมที่อาจช่วยแก้ปัญหาด้านองค์ความรู้ที่จำกัดได้ในองค์การ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่านวัตกรรมทางสังคมเป็นสิ่งที่ถูกนิยามไปในแง่มุมของวิธีการใหม่ที่จะช่วยให้ผู้คนในสังคมมีชีวิตที่ดีขึ้น (BEPA, 2020) ได้ให้ความหมายในแง่ของคุณค่าที่ว่าคุณค่าที่คาดว่าจะได้รับจากนวัตกรรมทางสังคมนั้นคือคุณค่าที่ไม่เกี่ยวกับผลกำไรและอธิบายเกี่ยวเนื่องกับคุณภาพชีวิต ความสามัคคีและความเป็นอยู่ที่ดีนอกจากด้านคุณค่ายังมีการกำหนด สังคม ในแง่ของผลกระทบของสังคมซึ่งเน้นในด้านความใหม่ (Gillwald, 2019) อธิบายถึงนวัตกรรมทางสังคมว่าเป็นความสำเร็จทางสังคมที่เมื่อเทียบกับวิธีการเดิมที่มีอยู่ กับ วิธีการใหม่เป็นการแก้ปัญหาที่ดีกว่าและสร้างผลกระทบที่แปลกใหม่ (Cajaiba, 2017, pp. 42-51) กล่าวว่านวัตกรรมทางสังคมนั้นเป็นปฏิบัติการทางที่เกิดขึ้นใหม่ แต่ไม่จำเป็นต้องใหม่แบบที่ไม่เคยมีที่ไหนในโลก หากแต่เป็นวิธีการที่คนในกลุ่มสังคมนั้นไม่เคยนำมาใช้ (European Commission, 2013) หรือเช่นที่ Howaldt & Schwarz (2010) ยกย่องสิ่งนี้เป็นความแตกต่างระหว่างนวัตกรรมทางสังคมกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยี คือ นวัตกรรมทางสังคม

คือการกำหนดรูปแบบใหม่ๆ ของการปฏิบัติทางสังคมในบางพื้นที่ของการดำเนินการหรือตามแต่บริบทสังคมที่เพื่อตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น สอดคล้องกับศิริศิน คำหนองไผ่ (2560, หน้า 1-9) ที่ศึกษา นวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า การเปลี่ยนแปลงโดยสังคมเกิดจากครูในโรงเรียนที่เป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคม โดยเป็นผู้ริเริ่มคิดค้นนวัตกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงภาคส่วนต่างๆ ของสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจนเกิดผลสำเร็จ มีการพัฒนาจากจุดมุ่งหมายของพื้นที่ที่ประสบปัญหาและขาดแคลนหลายๆ ด้าน มีการลงมือปฏิบัติทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าปรากฏการณ์ผีเสื้อกระพือปีกที่ส่งผลให้สังคมดีขึ้น เกิดเป็นสิ่งที่ประติษฐ์ คิดค้นที่เรียกว่า “เครือข่ายจิตอาสาออนไลน์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก” โดยมี face book เป็นสื่อกลางในการสื่อสารนวัตกรรมไปยังผู้ใช้ เพื่อจัดหาสิ่งใหม่ๆ ให้กับโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดกระบวนการใหม่ที่ทำให้คนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์และเกิดความร่วมมือจนกระทั่ง เปลี่ยนโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริม นวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่าแนวทางการส่งเสริม นวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย หลักการ 1 วัตถุประสงค์หลัก 4 วัตถุประสงค์ย่อย 8 ผลลัพธ์ที่สำคัญ 9 วิธีการปฏิบัติ และ 7 การประเมินผล/หลักฐานร่องรอยจากนั้นดำเนินการ

ประเมินคุณภาพแนวทางในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยนำแนวทางการบริหารจัดการผลงานยุคใหม่ที่เรียกว่า “Objective and Key Results (OKRs)” ของ John Doer (2018) ซึ่งเป็นเป็นการบริหารที่ถ่ายเทอำนาจการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกระดับในองค์กร กล่าวคือมีผู้บริหารและบุคลากรเป็นผู้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์อันเป็นเป้าหมายหลัก ผู้ใต้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายตามหน้าที่ของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่เป็นเป้าหมายหลักนั้นต่อไป (Dunkerley & Erturk, 2018) ปัจจุบัน OKRs เป็นระบบคิดที่เป็นกรอบในการขับเคลื่อนองค์กรที่นำไปสู่การสร้างกฎหรือกติกาที่ยืนยันได้ว่าบุคลากรในทุกภาคส่วนขององค์กรจะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันและมุ่งมั่นสู่การบรรลุในผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการหลอมรวมความสัมพันธ์ของบุคลากรให้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

อีกทั้ง ยังได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้การประเมินคุณภาพแนวทางในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ปฏิบัติที่มีผลงานโดดเด่นด้านทางนวัตกรรมทางสังคมได้ให้

ข้อเสนอแนะว่าในวิธีปฏิบัติ ควรนำขั้นตอนในวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) มาปรับใช้ ซึ่งสอดคล้องกับการนำหลักการบริหารแบบ OKRs มาประยุกต์ใช้ในองค์การมีกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ มีการตั้งเป้าหมายผ่านการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพในทุกระยะขององค์การ มีการกำหนดผลลัพธ์ในแต่ละเป้าหมายมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่วางเอาไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ และมีการประเมินผล โดยการให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังระดับผู้บริหารเพื่อสะท้อนศักยภาพและความเป็นไปได้ในการบรรลุในผลลัพธ์ อันจะเป็นการช่วยกันวิเคราะห์พิจารณาในการกำหนดทิศทางหรือแก้ไขในรายละเอียดของวัตถุประสงค์เพื่อการตั้งเป้าหมายใหม่ และให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ในระดับที่น่าพอใจของบุคลากรในทุกระดับขององค์กรต่อไป (Zhou & He, 2018) การนำหลักการบริหารด้วยวิธี OKRs มาใช้ในองค์กรนั้น มีข้อดีอยู่หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการวัดในสิ่งที่เป็ นรูปธรรมทั้งในกระบวนการวิเคราะห์ การวัดและประเมินผล การให้ความสำคัญกับทุกหน่วยบุคลากรขององค์กรที่เชื่อมั่นว่าบุคลากรทุกคนมีศักยภาพ สามารถใช้ความสามารถของตนในการทำให้องค์การบรรลุในผลลัพธ์ตามที่มีการกำหนดเป้าหมาย ในวัตถุประสงค์ขององค์การ การช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรทุกระดับในองค์กร เนื่องจากระบบการทำงานของ OKRs เน้นรูปแบบการสื่อสารแบบสองทิศทางทั้งบนสู่ล่าง (Downward Communication) และล่างสู่บน (Upward Communication) เป็นการเพิ่ม

ขอบเขตของช่วงเวลาในการสื่อสารและตัดสินใจร่วมกันของบุคลากรทุกระดับเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการดำเนินงานที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การช่วยเพิ่มพลังและความสามัคคีของการทำงานร่วมกันทั้งในทีมและระหว่างส่วนงาน กระตุ้นให้เกิดความทะเยอทะยานที่จะก้าวข้ามผ่านอุปสรรค ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล รับรู้ในความยุติธรรมของผลลัพธ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานร่วมกัน (เสาวณี สิริสุขศิลป์, 2564) ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กนี้สอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแนวใหม่ ผู้นำต้องกล้าคิดนอกกรอบเปลี่ยนแนวคิดใหม่ มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม มีเครือข่ายในการทำงาน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับชุมชนหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น อาจต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพราะมีครูไม่ครบชั้น หรืออาจจัดการการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สามารถประสานสืบทิศร่วมกับ บ้าน วัด โรงเรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกในการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ กล่าวโดยสรุปคือ 1) สร้างจุดเด่น 2) เน้นเครือข่าย 3) ใช้ ICT 4) มีแหล่งเรียนรู้ 5) บูรณาการ 6) ประสานสืบทิศ 7) คิดนอกกรอบ และในฐานะผู้เขียนเป็นคนใกล้ชิดกับโรงเรียนขนาดเล็ก (สุวิทย์ ยอดสละ, 2556)

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา “นวัตกรรมทางสังคม” พบว่า ความแปลกใหม่ของผลิตผลเชิงรูปธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการร่วมกันคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในเชิงสร้างสรรค์ตลอดเวลาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งในโรงเรียนและชุมชนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 จากการวิจัยพบว่า การประเมินคุณภาพแนวทางโดยภาพรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทำให้ได้แนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะนำแนวทางการแนวทางเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กไปใช้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการศึกษาในบริบทของโรงเรียนขนาดอื่นๆ และในสังกัดอื่นๆ ด้วยเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม

ทางสังคมพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน

2.2 ควรมีการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำแนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กรวมทั้งชุมชนรอบข้างได้จริง ซึ่งเป็นการต่อยอดและพัฒนาผลการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างนวัตกรรมทางสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยการสังเคราะห์เอกสารต่างๆ อย่างลุ่มลึก ทำให้ได้องค์ประกอบของนวัตกรรมทางสังคมที่มีความน่าเชื่อถือนำไปสู่การสร้างแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *พัฒนาศักยภาพบุคลากรคนรุ่นใหม่ พร้อมนำนวัตกรรมทางสังคมยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมาย*. เข้าถึงได้จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=66092>
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- ศิระจิน คำหนองไผ่. (2560). นวัตกรรมสร้างสรรค์ทางสังคมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5: กรณีศึกษา. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(2), 1-9.
- ธนภัทร จันทรเจริญ. (2562). การจัดการเรียนรู้สู่การศึกษาไทย 4.0. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 13(3), 216-229.
- ธนากร ศรีวิวัฒน์. (2561). *นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภคิตยา ทักษิณ. (2559). *เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย LISREL และ MPLUS: ความรู้พื้นฐานก่อนการวิเคราะห์*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประเวศ วะสี. (2556). *นวัตกรรมทางสังคมสร้างอนาคต*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/16424-นวัตกรรมทางสังคมสร้างอนาคต.html>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). *Social Innovation*. เข้าถึงได้จาก <https://social.nia.or.th/index.php/2019/03/19/event066/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวณี สิริสุขศิลป์. (2564). *ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- BEPA. (2020). *Empowering people, driving change Social innovation in the European Union* Bureau of European Policy Advisers, European Commission. Retrieved from http://ec.europa.eu/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf
- Cajaiba. (2017). Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework. *Tech-nological Forecasting and Social Change*, 82(1), 42-51.
- Chesbrough, H. (2019). *Open Innovation: Striving for Innovation Success in the 21st Century*. Berkeley, CA: University of California at Berkeley.
- Doer, J. (2018). *Measure What Matters*. New York: Penguin Random House.
- Dunkerley, S., & Erturk, E. (2018). Understanding Gamification and Its Benefits. *Journal of Applied Computing and Information Technology*, 22(1).
- European Commission. (2013). *Guide to social. Regional and Urban Policy*. Paris: European Commission.
- Frank Moulaert. (2017). *The International Handbook on Social Innovation*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing Limited.
- Gillwald. (2019). *Understanding Digital Access and Use in the Global South*. South Africa: Re-search ICT Africa.
- Hair et al. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Howaldt & Schwarz. (2010). *Social Innovation: Concepts, Research Fields and International Trends*. Retrieved from www.internationalmonitoring.com/fileadmin/Downloads/Trendstudien/IMO%20Trendstudie_Howaldt_englisch_Final%20ds.pdf
- TEPSIE. (2014). *Social innovation theory and research A Guide for researchers*. Europe: Soap.
- Zhou & He. (2018). *Mitigation Pathways Compatible with 1.5°C in the Context of Sustainable Development*. Retrieved from https://publications.pikpotsdam.de/pubman/faces/ViewItemFullPage.jsp?itemId=item_22900

